Ярмолинецька централізована бібліотечна система
Бібліотека – філіал с. Буйволівці

Буйволівці: краю мій, рідна сторона

Інформаційно-довідкове видання

Буйволівці,2015 р.

ББК 92 (4 УКР-ХМЕ)

К 78

Буйволівці: краю мій, рідна сторона : інформаційно-довідкове видання/ Ярмолинецька ЦБС, Б-ф с. Буйволівці; упоряд. Дурняк О.В. – Буйволівці, 2015 . – 8 с.: фото.

В інформаційно-довідковому виданні «Буйволівці: краю мій, рідна сторона» подано МАТЕРІАЛИ про село Буйволівці, його місцевість та краєвиди.

Видання розраховане на масових користувачів.

Упорядник та комп'ютерний набір: Дурняк О.В.

Відповідальна за випуск: Гриб М. А.,
директор Ярмолинецької ЦБС

© БФ с. Буволівці, 2015

Село Буйволівці – центр Буйволовецької сільської ради, розташоване за 18 км від райцентру і за 2 км від залізничної станції Буйволівці, на лінії Кам'янець – Подільський – Гречани. Загальна територія сільради складає 1829,4 га, в.т.ч. орної землі – 1162,9 га, лісів – 93,5 га, ставків – 16 га.

Село Буйволівці розташоване у мальовничій місцевості, має чорноземні ґрунти. Перші згадки про село зустрічаються вже в XVI ст. під назвою Десківці, яке належало Синявським. Основною діяльністю селян було землеробство, проте доволі велика кількість садів та лісів давали селянам додатковий заробіток. До певного часу мешканці села візникували (найкоротший шлях з Городка на Проскурів пролягав через село). Проте з будівництвом шосейної дороги з Проскурова до Кам'янця – Подільського ціни на перевезення товарів знизилися і промисел занепав.

На початку XIX ст. с. Десківцікупив пан Сигізмунд Рациборовський, який відзначався жорстокістю. В той час єдиною тягловою силою в селі були буйволи (воли), тому Рациборовький перейменував його на Буйволовці.

На квітень 1845 р. в с.Буйволівцях проживало 744 душі. З них: 353 – чоловічої статі, 391 – жіночої, приданих до праці чоловіків – 207, жінок – 223. Землі пан мав 1703 десятини. В селі було 148 господарств; з них мали коні – 4, півтяглових господарств – 70 і тих, які мали тільки город – 34. У всіх селян було робочої худоби – 190 голів, корів і телят – 162.

Селяни зобов'язані були відробляти 3 дні панщини на тиждень. Крім того, відбували тяжкі повинності: в неділю зобов'язані були по черзі ходити поливати панську капусту і тютюн, відбували нічний караул в селі і полі, сторожували біля панських будинків, перевозили панові «тяжесть» (тягар) на 10 верств, мали обробити 2 шнури конопель, випрасти 4 мотики пряжі, стовкати 2 корці проса, дати у панський двір одного півня, одну курку, 6 яєць в рік. Селяни відробляли «барщині дні»: зажинки, обжинки, оборок, пенька, толока, мостове, дорожне, димне і т.д. обробляти «свою» землю селяни могли лише в неділю.

Панувало натуральне господарство. Селяни ходили в домотканий одежі, в постолах з телячої шкіри, про фабричні товари ніхто і не мріяв.

В селі не було школи, кріпаки були неграмотні, грамоту знали лише пан і писар. Проте в селі були винокури і панська корчма, в якій селяни пропивали останню копійку.

Для покарання кріпаків пан Рациборовський придумав спеціальний станок «козли», які заводили винного і наносили йому удари батогами. В «козли» попадали селяни за несвоєчасний вихід на панську роботу, за невиконання повинностей.

У 50-х рр. XIX ст. священником Григорієм Веселовським була заснована школа, в якій навчалось 20 дітей, та школа грамоти для дівчаток. Навчання в школі проходило в основному взимку. Дітей вчив сам священник.

В 1839 р. в селі було збудовано церкву в ім'я святого Архангела Михаїла. В 1870 р. її перебудували, а в 1896 р. добудували дзвіницю. Церква мала 1 дес. 960 с. присадибної ділянки, орної – 38 дес. 1256 с. в 1906 р. в селі було 1192 жителі. Покращала свою роботу школа, до якої вже ходило 100 дітей. Навчав дітей піп, вчителька А. Томасевич і відставний солдат, який викладав фізкультуру. Постійного будинку школа не мала, навчання проходило в хатах Назара, Бородія, Фурика, Самуїла.

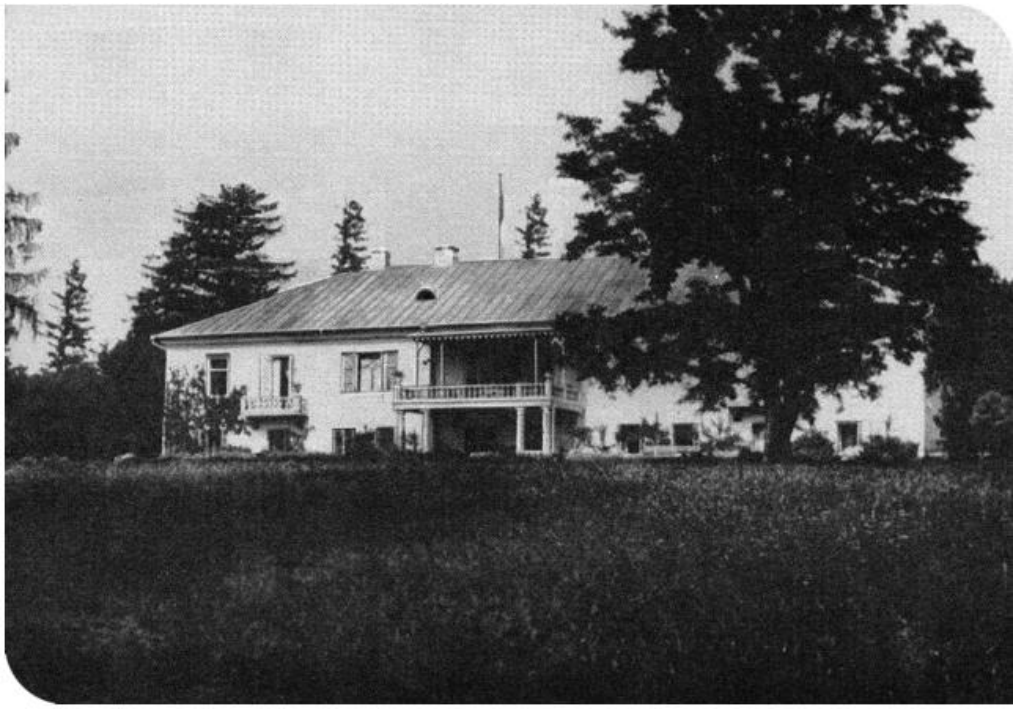

Буйволовецький палац (фото початку XX ст.)

Панський маєток (початок XIX ст.)

Село Десківці (сьогодні Буйволівці) вперше згадується вже в XVI ст. як власність родини Синявських. Починаючи з XVIII ст. – відомий власник Вінцент Гавронський.На початку XIX ст. Буйволівці купив пан Сигізмунд Рациборовський. Існує легенда, що після приходу Рациборовського село одержало свою сучасну назву. Після Рациборовського Буйволівціями володіли Дверницькі. Пізніше, село потрапило в руки сина Терези Сцибор-Мархоцької Едварда Старжинського. Буйволовецький палац (фото початку XX ст.) З трьох дочок Е.Старжинського до повноліття дожила лише середня - Антоніна, дружина Зигмунта Заремби. Але батько записав свої чималі маєтності (Буйволівці, Мукша Панівецька біля Кам'янця та кілька інших фільварків) її семи дітям, своїм онукам. Та всі чотири сини подружжя теж померли дітьми - і маєток поділили сестри Болеслава, Ірена і Ядвіга. Куратором спадщини був чоловік Антоніни, Зигмунд - і саме він вирішив продати Буйволівці, аби родина розплатилася з боргами. Так село купив російський генерал Іванов.

Панський маєток у Буйволівцях звели на початку XIX ст. Палац побудували на пагорбі, тому – через перепад рельєфу будівля із сторони під'їзду одноповерхова і двоповерхова – із протилежної.

Усі кімнати будинку із сторони парку слугували помешканням для господарів, прислуги та для розміщення гостей. Через парадний вхід відвідувачі потрапляли у велику, по плану квадратну, кімнату – бальну залу, ліворуч від зали знаходилася їдальня. Також в палаці був великий салон з паркетом у формі зірок із кришталевими люстрою та бра на стінах, і ще один менший за розмірами салон – паркет у формі кіл. Більшість кімнат містили досить стильні меблі, чимало було і порцеляни – берлінської, мейсенської та китайської. Колишній палац, с. Буйволівці Цікавою особливістю Буйволовецького палацу був спосіб обігріву за допомогою пару, який нагрівали за допомогою печей. Ландшафтний парк Буйволовецької садиби заклали на схилі між палацом і ставком.

Сьогодні в колишньому приміщенні палацу функціонує дитячий садок та бібліотека - філіал.

Колишній палац, с. Буйволівці

Пам'ятний знак на честь воїнів – односельчан зведений у 1969 році та внесений до державного реєстру рішенням сесії Хмельницької обласної ради № 66 від 11 березня 1972 року, як пам'ятка історії місцевого значення

Поселення черняхівської культури – місце перебування людського колективу, обране на тривалий час і яке має житлові та робочі приміщення, а також штучно створений житловий майданчик та деяка територія, яка до них прилягає.

Племена черняхівської культури проживали в II-V ст. н.е. Черняхівці селились на схилах берегів невеликих річок. Житла їх у вигляді обмазаних напівземлянок складали одну або декілька вулиць. Люди займались землеробством. Основним знаряддям оранки було дерев'яне рало з залізним наконечником (наральником). Існував вже і примітивний плуг. Висівали пшеницю, ячмінь, просо, гречку. Вирощували також жито, овес, горох, коноплю. Збирали урожай серпами. Борошно діставали від розмелювання зерна на жорнах. Тримали худобу, займались полюванням, рибальством, збирали мед диких бджіл.

Черняхівці володіли основними прийомами кування заліза, знали методи одержання й обробки сталі. Високого рівня досягло гончарство.

Саме в цей час появились спеціальні пристрої – гончарний круг, горна для випалювання виробів з глини. Була розвинена торгівля з найближчими античними центрами, звідки імпортувалися амфори, в яких привозили вино і оливкове масло, глиняний посуд, скляні келихи, рідше - червонолакові посудини; знайдені цілими і в обламках на всіх пам'ятках черняхівської культури. У зовнішній і внутрішній торгівлі використовувалася римська монета.

Топоніми сільської місцевості:

Вулиці:

«***Баранова»*** - вулиця називалась так, тому що на ній проживало чотири сім`ї, в яких прізвище було Баран.

«Восадьби» – вулиця на якій молодим сім`ям, правління колгоспу наділяло ділянки для забудови.

«Ряба вулиця» – в кінці вулиці проживала сім`я, в якої було прізвище Рябий.

Ліс:

«Березина» називається тому, що в ньому росли тільки берези. Але в 1940 році цей ліс весь вирубали. А на цьому місці посадили граби і дуби, але назва залишилась стара.

Поля:

«На вітряку» - на горбі пан побудував собі млин, який молов від вітру, тому поле так і називається.

«Квасницева гора» – назва поля пішла від прізвища одноосібника Квасниця, якому належало це поле.

«Попове поле» В 1839 році в селі булла збудована церква. В село прийшов священник, йому було наділено поле на якому він хазяйнував. Тому поле дістало назву попове.

Ставки:

«Біля млина» – біля ставка був побудований млин, що працював від води.

«Панський ставок» - знаходився біля панського маєтку і ним користувалась тільки панська сім`я. Більше ніхто не мав права туди ходити.

Використані джерела

1. Історія бібліотеки села Буйволівці. - 2011- .-14с. : фото.
2. Літопис села Буйволівці. – 2011 .- 18с. : фото.
3. Слободянюк П.Я. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Ярмолинецького району/ П.Я.Слободянюк, Ю.А.Хоптяр; Хмельницька облрада; Хмельницька облдержадміністрація – Хмельницький: Поділля, 2004. – 507с. : фото.

Зміст

Вступ……..…..3

Панський маєток……....5

Пам'ятний знак…….....7

Поселення черняхівської культури……7

Топоніміка сільської місцевості…….8

Інформаційно-довідкове видання

Буйволівці: краю мій, рідна сторона

Відповідальна за випуск:

Гриб М.А.

Редагування:

Слободян О.Л.

Комп'юрне опрацювання:

Слободян О.Л.

Підписано до друку 2015р. Формат 21х14,7

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman

Друк різографією. Наклад 10 примірників.

Віддруковано з готового оригінал – макета Ярмолинецька ЦРБ

Смт. Ярмолинці, площа 600-річчя Ярмолинець, 1а